een santeon ziekenhuis

Mortuarium: informatie voor nabestaanden

Patiënten die in het St. Antonius Ziekenhuis overlijden komen terecht in het Mortuarium van het ziekenhuis. In het Mortuarium wordt het lichaam van de overledene verzorgd en gekoeld. Vanuit het Mortuarium draagt de mortuariummedewerker de overledene over aan de uitvaartondernemer. Dit alles gebeurt met de grootste aandacht en zorgvuldigheid.

Verzorging van een overledene

Een overleden patiënt wordt na de eerste noodzakelijke verzorging op de afdeling naar het Mortuarium van het ziekenhuis overgebracht. In het Mortuarium is de mortuariummedewerker verantwoordelijk voor de laatste zorg aan de overledene en voor het koelen van het lichaam. Ook is hij of zij verantwoordelijk voor de overdracht van de overledene aan de uitvaartondernemer.

De uitvaartondernemer

U, als nabestaande, moet zelf een uitvaartondernemer inschakelen. Als de overledene een verzekeringspolis heeft, dan kunnen de nabestaanden contact opnemen met de betreffende uitvaartverzekeraar of -ondernemer.

Soms heeft de overledene in zijn of haar leven speciale wensen over de uitvaart met familie of partner besproken. Als dat niet het geval is, dan zijn nabestaanden vrij in het maken van een keuze voor het type uitvaart.

Wat kan de uitvaartondernemer voor de nabestaanden doen?

Zodra u de uitvaartondernemer heeft ingeschakeld, zal hij of zij contact opnemen met het Mortuarium van het ziekenhuis om een afspraak te maken, waaronder ook over het tijdstip van de overdracht van de overledene. De afspraken die de uitvaartondernemer met de medewerkers van het Mortuarium maakt zal hij of zij kortsluiten met de nabestaanden.

De uitvaartondernemer kan voor de nabestaanden:

- De overlijdenspapieren bij het Mortuarium ophalen.
- De formaliteiten regelen bij de ambtenaar van de Burgelijke Stand in de gemeente waar de naaste is overleden.

Orgaan- en weefseldonatie

Als een patiënt komt te overlijden of is overleden, gaat de arts na of de patiënt medisch geschikt is voor donatie. Als dit zo is, raadpleegt de arts het **Donorregister** om de wens van de patiënt te achterhalen.

- Als de patiënt geregistreerd staat in het donorregister met **'bezwaar'**, kan er geen donatie plaatsvinden.

- Als de patiënt geregistreerd staat met **'toestemming of geen bezwaar tegen donatie'**, dan informeert de arts de nabestaanden over deze uitkomst en zal er in principe donatie plaatsvinden. De arts vertelt de nabestaanden welke donatievorm mogelijk is en geeft informatie over de verdere procedure. De nabestaanden tot en met de tweede graad mogen aannemelijk maken dat wens van de patiënt niet overeenkomt met registratie.
- Als de patiënt **de beslissing voor donatie overlaat** aan de nabestaanden of aan een bepaald persoon, vraagt de arts de nabestaanden of die betreffende persoon om toestemming voor donatie.

Orgaandonatie

Wat de overledene doneert hangt af van de medische geschiktheid van de donor en uiteraard van waarvoor toestemming is gegeven. Bij orgaandonatie kan het gaan om:

- het hart;
- de longen;
- de lever;
- de nieren;
- de alvleesklier;
- de dunne darm.

Orgaandonatiecoördinator

Als er akkoord is voor orgaandonatie komt de orgaandonatiecoördinator naar het ziekenhuis voor de verdere coördinatie. Zowel de artsen als de verpleegkundigen begeleiden de nabestaanden tijdens de gehele procedure.

Transplantatiechirurgen

De daadwerkelijke orgaandonatie vindt altijd plaats in de operatiekamer van het St. Antonius Ziekenhuis. De operatie wordt verricht door transplantatiechirurgen uit een academisch ziekenhuis.

Weefseldonatie

Bij weefseldonatie kan het gaan om:

- de huid;
- de hoornvliezen;
- de hartkleppen;
- bot- en peesweefsel en
- bloedvaten.

Schouwend arts

Bij weefseldonatie coördineert de schouwend arts zelf de procedure. De weefseldonatie vindt plaats in het Mortuarium van het St. Antonius Ziekenhuis op de locatie waar de patiënt is overleden met uitzondering van botdonatie. Deze vindt plaats in de operatiekamer van het St. Antonius Ziekenhuis op de locatie waar de patiënt is overleden. Er komt een speciaal team voor in het ziekenhuis om de weefseldonatie uit te voeren.

Wat gebeurt er na de donatie?

Na elke vorm van donatie wordt de overledene zodanig verzorgd dat er van de donatie niets of nauwelijks iets te

zien is. Met kleding worden hechtingen, pleisters en het pak om lekkage na huiddonatie tegen te gaan, gecamoufleerd. Na de donatie kan de overledene normaal thuis of in het rouwcentrum worden opgebaard.

Als nabestaanden het op prijs stellen, ontvangen zij bij elke vorm van donatie de resultaten. Dit houdt in dat zij van de Nederlandse Transplantatie Stichting horen of weefsels uiteindelijk zijn getransplanteerd. Bij orgaandonatie of bij orgaan- en weefseldonatie ontvangen de nabestaanden de resultaten van de orgaandonatiecoördinator.

Terbeschikkingstelling wetenschap

Het komt voor dat iemand zijn of haar lichaam na overlijden ter beschikking stelt aan de wetenschap. Dit betekent dat het lichaam door wetenschappers van een universiteit gebruikt mag worden om er onderzoek op te doen.

Een overledene kan alleen ter beschikking aan de wetenschap worden gesteld, als de nabestaanden kunnen aantonen dat de overledene zich hiervoor bij een universiteit heeft aangemeld.

Bij terbeschikkingstelling aan de wetenschap kan er geen obductie (lijkschouwing), maar soms wel een hoornvliesdonatie plaatsvinden. Dat hangt af van het anatomisch instituut waar het lichaam naar wordt overgebracht. Na overlijden moet het lichaam van de overledene binnen 24 uur naar het anatomisch instituut worden overgebracht.

Als een rechter opdracht geeft voor een obductie, gaat de terbeschikkingstelling niet door.

Niet-natuurlijke dood

Een niet-natuurlijke dood wil zeggen dat iemand is overleden door een niet-natuurlijke oorzaak. Daarbij kan gedacht worden aan een verkeersongeval of misdrijf.

Ook als iemand in het ziekenhuis overlijdt ten gevolge van bijvoorbeeld een gebroken heup, een ongeval of op de operatiekamer, kan er sprake zijn van een niet-natuurlijk overlijden en kan door de politie en GGD-arts een onderzoek naar de doodsoorzaak worden ingesteld. Dit is vastgelegd in de **Wet op de lijkbezorging**.

Het doel is om elk vermoeden van een misdrijf of medische fout uit te sluiten. Ook als artsen twijfelen of een patiënt door een natuurlijke oorzaak is overleden, stellen politie en justitie een onderzoek in. In dat geval kan een rouwbezoek pas plaatsvinden wanneer de overledene door de officier van justitie is vrijgegeven.

Persoonlijke bezittingen

De persoonlijke bezittingen van de overledene worden bij het Mortuarium van het ziekenhuis bewaard. Om misverstanden of zoekraken te voorkomen, is het verstandig dat nabestaanden deze bezittingen zo snel mogelijk op (laten) halen.

Diegene die de spullen ophaalt, zal bij het ophalen een formulier moeten ondertekenen als bewijs van ontvangst.

Als de spullen niet worden opgehaald door de nabestaanden, dan zullen de spullen meegegeven worden aan de uitvaartondernemer. Ook de uitvaartondernemer tekent voor ontvangst.

Kosten

In de eerste 3 uur na het overlijden biedt het ziekenhuis de overledene de eerste **noodzakelijke zorg**. De kosten die hieruit voortkomen zijn voor rekening van het ziekenhuis en de zorgverzekeraar.

Onder **'noodzakelijke zorg'** valt onder andere:

- de schouw;
- het invullen van de A-verklaring (overlijdensverklaring) en de B-verklaring (doodsoorzaakverklaring);
- een gesprek met de behandelend arts en nabestaanden waarin toestemming wordt gevraagd voor donatie en/of obductie;
- de eerste zorg door de verpleging;
- de overdracht van persoonlijke bezittingen aan de nabestaanden en
- de overdracht van de overledene aan de mortuariummedewerker (of avond-nacht-weekendcoördinator).

Na ongeveer 3 uur wordt het lichaam van de overledene, als dat nog niet is opgehaald door de uitvaartondernemer, uit hygiënisch oogpunt en uit respect voor de overledene gekoeld en verder verzorgd.

Na de termijn van 3 uur zijn de kosten van de laatste zorg voor rekening van de nabestaanden. Dit is inclusief de kosten voor gebruik van de koeling en de overdracht naar de uitvaartondernemer of rouwvervoerder.

Voor koeling langer dan 24 uur worden extra kosten in rekening gebracht.

Een pacemaker, ICD of andere implantaten worden alleen in opdracht van nabestaanden verwijderd door de mortuariummedewerkers. Hiervoor worden extra kosten in rekening gebracht. Houd er rekening mee dat bij een crematie een pacemaker of ICD altijd verwijderd moet zijn.

Rouwbegeleiding

Het overlijden van een naaste is erg ingrijpend. Als nabestaanden behoefte hebben aan begeleiding in het rouwproces, dan kunnen zij terecht bij de Landelijke Steunpunt Rouw (LSR) (https://www.steunbijverlies.nl/). Deze stichting kan nabestaanden informeren over gespreksgroepen voor rouwverwerking.

Gerelateerde informatie

Behandelingen & onderzoeken

- Obductie (https://www.antoniusziekenhuis.nl/obductie)

Contact Ziekenhuis **T 088 320 30 00**